

۹۸۸۴
۶

اسکن شد
تاریخ : ۵۱/۲/۳۹
نوسط :

دانشگاه تهران

دانشکده دامپزشکی

شماره پایان نامه ۶۶۸

سال تحصیلی ۴۲ - ۴۳

پایان نامه

برای دریافت دکترای دامپزشکی، زدانشگاهتهران

موضوع

معالجه ورم پستان بوسیله پماد پستانی تارگوت

نگارش : والتر مرادخان قراچلسو

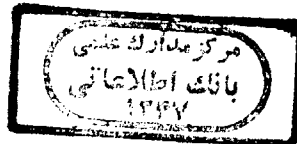
متولد : ۱۳۱۳ رضائیه

مهمتمتمتمتمتم
هیئت داوران

آقای دکتر یوسف مشکی استاد دانشکده دامپزشکی را نماور رئیس هیئت داوران

آقای دکتر محمد سنجر استاد دانشکده دامپزشکی داور

آقای دکتر رکن الدین علائی دانشیار دانشکده دامپزشکی داور

۹۸۸۴

تقدیم به :

- استاد محترم جناب آقای دکتر مشکور
که همیشه افتخار شاگردیشان را دارم .
- استاد محترم جناب آقای دکتر سنجر که
مرهون الطاف ایشان میباشم .
- دانشیار محترم جناب آقای دکتر علائسی
که از همیشه از محضر علمی ایشان استفاده
کرده ام .

تقدیم ہے :

--- پدر بزرگوارم

--- مادر عزیزم

--- ہمسر مہربانم

فهرست مندرجات

- ۱ - پیش گفتار .
- ۲ - مختصری راجع به تشریح و فیزیولوژی پستان .
- ۳ - تورم پستان و علل آن .
- ۴ - پماد ورم پستانی تارگوت و شکل دارویی و طریقه استعمال آن .
- ۵ - مشاهدات شخصی
- ۶ - روش صحیح پیشگیری ورم پستان .
- ۷ - نتیجه
- ۸ - منابع مورد استفاده .

پیش‌گفتار

از ایام بسیار قدیم احتیاج بشر به شیر که غذای کامل و مورد لزوم پیر و جوان و سالم و بیمار می‌باشد محسوس بوده و بدین سبب تهیه وسایل و تأمین شیر سالم جزو یکی از مسائل مهم روز گردیده است .

ولی باید دانست ضمن پرورش و تربیت نژادهای شیری جهت تأمین مصارف شیر ، مبارزه با امراض پستانی از نظر بهداشت و جلوگیری از همه‌گیری و زیانهای وارده اهمیت فراوان دارد .

اورام پستانی از لحاظ دامپروری و اقتصادی و زیانهای هنگفت مادی چه از نظر دام و محصول شیر ، و چه از نظر مخارج مبارزه با بیماری دارای اهمیت خاص می‌باشد و از نظر اهمیتی که شیر و فرآورده های آن در تغذیه و بهداشت بشر دارد لازم است که در سالم نگاه داشتن این مایع حیاتی دقت زیادی نمود تا از لحاظ کیفیت و کمیت شیر تمیز و بدون آلودگی تحویل مصرف کننده داد .

بنابراین حتی المقدور برای این منظور باید با بیماری عفونی دستگاه مولد شیر مبارزه شود تا نتیجه بهتر و کساملتری عاید فروشنده و مصرف کننده شود .

مختصری راجع به تشریح و فیزیولوژی پستان

ساختمان پستان

I شکل خارجی پستان : پستان اندام غده ای مخصوص —

پستانداران میباشند که طرز قرار گرفتن و تعداد و حجم آن در حیوانات مختلف فرق میکند . بطور کلی وزن پستان گاو از ۱۲ کیلو تا ۳۰ کیلو متغیر میباشد و این عضو میتواند تا ۳۰ کیلو شیر در خود جای بدهد . پستان بچهار قسمت تقسیم شده است و به زبان فرانسه به هر قسمت کاربته گفته میشود .
دو کاربته در جلو و دوتای دیگر در عقب قرار گرفته و رشدهد
کارتیه های عقبی از جلوئی بیشتر است .

حجم پستان بر حسب سن و فصل شیر دادن ، چاقی و لاغری

حیوان و نژاد فرق میکند . حد اکثر حجم آن در موقع شیر دادن و حداقل آن در موقع خشک شدن شیر میباشد .

II آناتومی پستان : پستان گاو از چهار غده پستانی

تشکیل شده که هر کدام از این غده ها به سرپستان که پستانک نامیده میشود ختم میگردد . و ممکن است يك يا چند پستانک دیگری باشند ولی معمولاً توسعه نیافته و فاقد مجرای شیری هستند ، غده ها با پستانکهای مربوطه در طرفین قرار گرفته و دود و باهم قرینه هستند ، و قسمت طرف راست از چپ بوسیله لیگمان سوسپانسر میانی که يك جدار نازک و مشخص میباشد از هم جدا هستند ، در تشریح پستان هر قسمت از طرف راست و چپ در يك کیسه فیبری احاطه گردیده اند ، کیسه فیبری طرفین در وسط بهم متصل گردیده —

ایجاد لیگمان سوسپانسر میانی را مینمایند که تا Abdomen ادامه مییابد . در هر طرف پستان لیگمان سوسپانسر جانبی قرار دارد که با کمک پوست باعث نگاهداری پستان میگردد ، بدین سبب هرگاه يك ضربه و ناتوانی در لیگمان سوسپانسر میانی یا جانبی بوجود بیاید باعث تغییراتی در وضع قرار گرفتن طبیعی پستان خواهد گردید .

هرکارتیه جلویی پستان از کارتیه عقبی بوسیله پرده نازکی که از خارج دیده نمیشود جدا بوده و هرکارتیه کاملاً مستقل میباشد و وارد نمودن

ماده رنگی دريك كارتیه وارد كارتیه دیگر نمیگردد .

پستان از چهار طبقه تشکیل شده که عبارتند از :

۱ - پوست : پوست پستان عینا شبیه سایر قسمت‌های

بدن بوده ولی کمی از آن ظریفتر است و از نظر ساختمانی فرقی با آن ندارد .

۲ - طبقه زیرپوستی : از یافت همبند زیادی تشکیل شده و این

بافت باعث اتصال غده پستان به عمق پوست میگردد .

۳ - پوشش الیافی: از طبقه زیر پوستی مشتق گردیده و برای

هر قسمت پستان تشکیل يك غشاء لیفی شکل کیسه ای مینماید .

این پوشش لیفی شکل معمولا در پستانهای بزرگ زیادتر ولی در پستانهای

کوچک کمتر است ، بطوریکه پوشش الیافی پستان با بزرگی و کوچکی پستان نسبت

مستقیم دارد . و رنگ آن در دامهای مختلف فرق میکند مثلا در مادیان زرد رنگ

ولی در دامهای دیگر سفید رنگ است .

۴ - پارانشیم پستان : (بافت غده ای) بافت غده ای پستان

از غده خوشه ای شکل و از غده بسیاری از آلئولهای ترشحی که در انتهای مجاری

باریک موسوم به مجاری شیری قرار دارند تشکیل یافته و تمام ساختمانهای نامبرده

درگسترش وسیعی از بافت همبند و پیهی قرار گرفته اند و کم و بیش آلوئولها
 و مجاری ترشحي بوسیله بافت همبند و مویرگها از هم جدا هستند .
 ساختمان دستگاه مترشحه شیر : ساختمان دستگاه مترشحه
 شیر از قسمتهای زیر تشکیل شده است .

الف - مجاری شیر : مجاری شیر پستان گاو در هر کارتیه
 از دوازده تا پنجاه عدد فرق میکند و این مجاری شیری بسیار نامنظم بوده
 و شاخه های کوچک از شاخه های اصلی منشعب میشوند و به شاخه های بسیار
 ریز و کوچک منتهی شده و بالاخره بمحوطه بزرگتری که بنام آسینی *Asinus* یا
Aiveolus نامیده میشود ختم میگردند . مواد مترشحه آسینها بوسیله
 مجاری شیری کوچک گرفته شده و از هم پیوستن مجاری شیری کوچک داخل لوبول
 يك مجرای بزرگتری تشکیل میگردد که به آرئول پستان ختم میشود . مجاری شیری
 کوچک را بنام مجاری داخل لوبولی *Intralubular-Ducts* و مجاری
 بزرگ را بنام *Lactiferous-Ducts* گویند .

ب - مخازن شیر : محوطه های کوچکی هستند که شیر
 تمام مجاری داخل آنها میگردد ، راه دخول پستان گاو از خارج سوراخواست
 بطول $\frac{3}{8}$ تا $\frac{1}{4}$ اینچ (۷ - ۸ سانتیمتر) که بنام *Streak-Canal*

نامیده میشود و سوراخ پستانی منتهی به مخزن نوک پستان میگردد که به آن —

Cistern-Teat گویند و عبارت است از يك محوطه نوک پستان —

میباشد که شیر بطور طبیعی بطرف آن زه کشی میشود و این مخون نوک پستان

به مخزن غده پستان باز شده که بنام Cistern of Gland نامیده میشود و این

دو مخزن بطور جزئی بوسیله يك جدار ناقص دایره ای شکل از هم جدا

هستند . مخزن غده پستان قابلیت ارتجاع دارد و میتواند ۱۰۰ تا ۴۰۰ سانتمتر^{متر}

مکعب شیر را در خود جای دهد . و این مخازن هر يك در بالای قوائید

پستانکها قرار دارند . و در پائین مخزن غده پستان انبار پستانک که همان

مخزن نوک پستان میباشد قرار گرفته که گنجایش (۱۵ — ۴۰ سی سی) شیر را دارد

و جدار آن قابل انعطاف بوده و دارای عروق فراوانی میباشد . و دور تا دور آن —

چینه های نامشخص وجود دارد .

ج — س — پستان: هر يك از پستانها دارای پستانك مخروطی

شکل است که طول آن ۵ — ۱۰ سانتیمتر و قطر آن ۱ — ۲ سانتیمتر میباشد و از

آن شیر بخارج تراوش مینماید .

پوست پستانها از بافت همبند و عروق خونی غنی میباشد و در سطح خارجی

آن لکه هاغسی دیده میشود که در نژادهای مختلف کاملاً فرق میکند . و ساختمان

از یافت همبندی عضلانی درست شده ، که دستجات عضلانی هم بطور طولی و هم بطور عرضی دایره وار آنرا احاطه مینماید . دستجات عضلانی در قسمت انتهای پستانك ایجاد اسفنگتری میکند که سوراخ پستان را محکم بسته و باعث میشود که شیر در مخازن جمع گردد .

د - عروق خونی و لنفاوی پستان : پستان عروق زیادی دارد

که بوسیله آنها تغذیه میگردد . ولی هر يك از چهار کارتیله بطور مستقل از عروق خونی استفاده مینمایند . پستانها خون مورد احتیاج را بوسیله دو سرخرگ شرمی چپ و راست دریافت داشته و هر يك يك شاخه بجلو و يك شاخه بعقب میفرستند .

شاخه های مذکور تولید شاخه های کوچک بشکل شبیکه مینمایند

که پستانها و آسینیها از آن تغذیه مینمایند .

سیاهرگهای پستان :

در جلو پستان يك جفت سیاهرگ بزرگ وجود دارد که بین

پوست و پوشش بطنی بطرف چشمه شیر میروند . چشمه شیر عبارت است از منفذی

است که در دو طرف زائده خنجری استخوان سینه (گزیفوئید) قرار گرفته و

از بین این منفذ این دو سیاهرگ وارد جدار صدري شده به ون توراسیک

میریزند . دوسیا هرگ پستانی داخلی وارد مجرای مفاہنی شده به سیا هرگ
ران میرسند . وبالاخره دوسیا هرگ پستانی عقبی بنام پرینه زیر پوست پرینه
رفته به سیا هرگ شرمی داخل میشوند .

عروق لنفاوی :

در پستان عروق لنفاوی فراوان وجود دارد که گانگلیون^{به}
لنفاوی مفاہنی سطحی که در ناحیه پرینه و در عقب و بالای پستان است منتهی
میگردند .

اعصاب پستان :

اعصاب پستان که عبارتند از اعصاب مفاہنی بموازات
عروق امتداد یافته به پلکسوس کمر و عجز و شاخه های سمپاتیک منتهی
میگردند :

هیستوفیزیولوژی پستان :

درحقیقت امروزه معتقدند که پستان نوع کامل شده و یا بهتر بگویم تغییر شکل یافته ای از غده عرق میباشد . پستان طبیعی قبل از دوره بلوغ حاوی تعداد زیادی مجاری کوچک است که به آسینیهای اولیه و تکامل نیافته ختم میگردد . این مجاری بوسیله دستجات بافت همبندی چربی که کاملاً مشخص میباشد محدود میگردد که بنام نسج دور مجاری Priductal Tissue نامیده میشود .

نسج همبندی که آسینوسهای عضورا احاطه مینماید بطور مخصوصی قرارگرفته و منظره لوبوله برای عضو ایجاد مینماید و هر یک از این جزائر همبندی حاوی ساختمانهای غددی یک لوبول برای پستان تشکیل میدهند .

و تمام این ساختمانها در یک بافت همبندی چربی قرارگرفته و دارای الاستیسیه مخصوص است . با بالا رفتن سن دام این ساختمانها بطور کلی تغییر یافته و تکامل مییابد و در دوره بلوغ برای انجام مهمترین عمل فیزیولوژی که همان تراوش شیر میباشد آماده میگردد . باید دانست غدد شیری که آسینوسها را تشکیل میدهند . و نسج همبندی اطراف مجاری و سینوسها در دوره مختلف حاملگی بخصوص شیر دادن وضع مخصوص خواهند داشت . در جریان

حاملگی انتهای مجاری کوچک شیری داخل لوبولی، به آلوئولهای ترشحی تبدیل گشته و در آخر آبستنی آلوئولها افزایش یافته و چند عدد پهلوی یکدیگر قرار میگیرند و ایجاد سینوس مینمایند و ساختمانهای آلوئولی و تشکیلات آسینوسی در دامهای غیر آبستنی و در ماههای آخر آبستنی تراوش ماده سفید رنگ مینمایند که ترکیبات آن مانند شیر کامل نیست ولی پس از زایمان کامل گشته ترکیبات شیری خواهد داشت.

اگر ساختمان پستان را هنگامیکه حیوان در دوره شیر دهی است از نظر هیستولوژی بررسی نمایند ملاحظه خواهند کرد که یک غده خوشه ای مرکب است که خود آن از غده های ترشحی کوچک کروی شکل بقطر ۱۰۰ - ۳۰۰ میکرو تشکیل شده و با سم آسینی یا محوطه های ترشح کننده شیر نامیده میشود. این محوطه ها گرد یا گلابی بوده از یک غشاء و دو نوع عناصر سلولی تشکیل شده اند.

۱ - غده ترشحی : غده ترشحی در سطح خارجی از سلولهای مکعبی مفروش شده اند و در قدیم فکر میکردند که مجاری و غده ترشحی فقط از یک ردیف سلول مفروش گشته ولی امروزه با مطالعه دقیقتری معلوم گردیده که یک ردیف سلولهای مسطح کوچک نیز در زیر سلولهای پوشش سطحی وجود دارد بنام سلولهای ذخیره ای یا Reserve-Cells نامیده میشوند.

علاوه بر این سلولهای نوع پوششی که ذکر گردید یک ردیف سلولهای

میوایپ تلیال Myoepithelial نیز در زیر سلولهای نوع پوششی دیده میشوند. که از نظر شکل و خواص شبیه به سلولهای میوایپ تلیال هستند که در ساختمان غدد و مجاری عرق دید میشوند و عمل فیزیولوژی آنها عمل انقباضی و خارج کردن مواد ^{ترشحاتی در} غدد میباشد. بالاخره در سطح داخلی غدد ترشحاتی (آسینوس) یک طبقه

از سلولهای غده ای قرار گرفته اند و محوطه هائی را ایجاد مینمایند که در داخل آنها مایعات تراوش شده جمع میگردد.

۲ - مجاری ترشحاتی : همانطوریکه گفته شد پستان

از لوپولهای متعددی تشکیل شده و از بهم پیوستن چندین لوپول یک لوپ تشکیل میگردد و هر لوپول از یک آسینوس و یک مجرای شیری کوچک، که دریافت همبندی اطراف خود قرار گرفته اند درست میگردد.

از بهم پیوستن مجاری شیری کوچک داخل لوپولی ^{cts} Intralubular-Du

مجاری بین لوپولی Inter Lubular-Ducts ایجاد میگردد و مجاری بین

لوپولی ایجاد مجاری بین لوپ نموده و بالاخره مجاری بزرگتری بنام

Lactiferus -Ducts تشکیل میگردد که به پستانکها ختم میشوند.

در حقیقت دستگاه خارج کننده شیر شبیه به درختی است که بتدریج شاخه های

آن درهم میشوند. شروع آنها از حفره های آسینوس و بالاخره به ۵ - ۱۰ مجرای